

MBO-004-001110

Seat No. _____

B. Ed. (Sem. I) Examination

November / December – 2016

EC - 3 : Method of Teaching Sanskrit

Faculty Code : 004

Subject Code : 001110

Time : $2\frac{1}{2}$ Hours]

[Total Marks : 70

વિભાગ - A

૧ નીચે આપેલા પ્રત્યેક પ્રશ્નમાં જવાબરૂપે આપેલા ચાર વિકલ્પો પૈકી યોગ્ય વિકલ્પ ૨૦ પસંદ કરીને જવાબ આપો :

(૧) કઈ પદ્ધતિ વ્યાકરણ શિક્ષણ માટે ઉપયોગી છે ?

- (A) આગમન-નિગમન (B) પરોક્ષ
(C) પ્રત્યક્ષ (D) અનુવાદ

(૨) વાચનના કેટલા પ્રકાર છે ?

- (A) બે (B) ત્રણ
(C) ચાર (D) પાંચ

(૩) જ્ઞાન કે માહિતી મેળવવાને લગતા હેતુઓ કયા પ્રકારના ગણાય ?

- (A) અર્થગ્રહણ (B) રસદર્શન
(C) ઉપયોજન (D) જ્ઞાનપ્રાપ્તિ

(૪) અનુવાદ પદ્ધતિ અન્ય કયાં નામે ઓળખાય છે ?

- (A) આગમન (B) પરોક્ષ
(C) સ્વાધ્યાય (D) પ્રત્યક્ષ

(૫) નીચેનામાંથી વર્ગોત્તર પ્રવૃત્તિ કઈ છે ?

- (A) અનુલેખન (B) શ્રુતલેખન
(C) બાહ્ય પરીક્ષા (D) ગાન

(૬) સંસ્કૃત ગદ્યની વિશેષતાશી છે ?

- (A) સમાસ (B) સંધિ
(C) ભાષાલાઘવ (D) અનુનાસિક

- (૭) સંસ્કૃત - શબ્દ કઈ ધાતુ પરથી બનેલ છે ?
 (A) સમ્ + કૃ (B) સમ્
 (C) કૃત (D) એક પણ નહિ
- (૮) કોઈ મૂળ વસ્તુને તેનાજ સ્વરૂપે સમજી શકાય તેવું રૂપાંતરણ એટલે .....
 (A) DVD (B) કોમ્પ્યુટર
 (C) ચિત્ર (D) પ્રતિકૃતિ
- (૯) વિશ્વના સૌથી પ્રાચીન ગ્રંથ તરીકે કોને માનવામાં આવે છે ?
 (A) અથર્વવેદ (B) ઋગ્વેદ
 (C) સામવેદ (D) બ્રાહ્મણગ્રંથો
- (૧૦) 'સિદ્ધાંત શિરોમણી' ગ્રંથના લેખકનું નામ જણાવો.
 (A) વાગ્ભટ્ટ (B) આર્યભટ્ટ
 (C) ભાસ્કરાચાર્ય (D) મમ્મટ
- (૧૧) વિદ્યાર્થીઓને સંસ્કૃત ભાષાના શુદ્ધ ઉચ્ચારણ શીખવવા કયા સાધનનો ઉપયોગ કરશો ?
 (A) ચિત્રો (B) ટેપ રેકોર્ડર
 (C) રેડિયો (D) ટી.વી.
- (૧૨) શિક્ષક દ્વારા બોલાયેલા શબ્દો વિદ્યાર્થી દ્વારા લખવામાં આવે તેને શું કહેશે ?
 (A) અનુવાદ (B) સંવાદ
 (C) શ્રુત લેખન (D) અનુલેખન
- (૧૩) ત્રિપરિમાણદર્શક સારણીને અન્ય કયા નામથી ઓળખશો ?
 (A) કોઠાઓ (B) બ્લૂ પ્રિન્ટ
 (C) મૂલ્યાંકન (D) આપેલ તમામ
- (૧૪) કયા પ્રકારના પ્રશ્નોમાં આત્મલક્ષીતા આવી જાય છે ?
 (A) નિબંધ પ્રકાર (B) ટૂંકજવાબી
 (C) અનાત્મલક્ષી (D) એક પણ નહિ
- (૧૫) તાસપાઠ આયોજનનું અંતિમ સોપાન કયું છે ?
 (A) વિષયાભિમુખ (B) હેતુકથન
 (C) મૂલ્યાંકન (D) સ્વાધ્યાય

(૧૬) શૈક્ષણિક હેતુઓનું પ્રચલિત વર્ગીકરણ કરનાર વિદ્વાન કોણ હતા ?

- (A) ડેવિસ (B) હર્બટ સ્પેનસર
(C) બેન્ઝામીન બ્લૂમ (D) ટર્મન

(૧૭) આપણો રાષ્ટ્રીય મુદ્દાલેખ કઈ ભાષામાં લખાયેલ છે ?

- (A) સંસ્કૃત (B) હિન્દી
(C) ગુજરાતી (D) તમિલ

(૧૮) સંસ્કૃત શિક્ષણના પ્રાચીન હેતુઓમાં કઈ બાબતને ખૂબજ આવશ્યક ગણવામાં આવતી ?

- (A) પ્રત્યાયન (B) વિનિયોગ
(C) તીવ્રસ્મરણ શક્તિ (D) આપેલ તમામ

(૧૯) નિગમન પદ્ધતિમાં સૌપ્રથમ શું આપવામાં આવે છે ?

- (A) ઉદાહરણ (B) નિયમ
(C) સમજૂતી (D) એકપણ નહિ

(૨૦) માધ્યમિક શિક્ષણ પંચે કઈ સાલમાં પાઠ્યપુસ્તક અંગે પોતાનું મંતવ્ય રજૂ કર્યું ?

- (A) ૧૯૬૪-૬૬ (B) ૧૯૭૪-૭૫
(C) ૧૯૮૫-૮૬ (D) ૧૯૮૭-૮૮

વિભાગ - B (વર્ણનાત્મક)

૫૦ ગુણ

૧ નીચેના પ્રશ્નોના અતિ ટૂંકમાં ઉત્તર લખો :

૬

- (૧) સામાન્ય હેતુઓના પ્રકાર જણાવો.
(૨) વાંચનમાં થતા ચાર દોષ જણાવો.
(૩) પ્રોજેક્ટ પદ્ધતિ એટલે શું ?

- ૨ નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો : (કોઈ પણ પાંચ) ૧૫
- (૧) તમારા મતે સંસ્કૃત શિક્ષણમાં ગાનનું મહત્ત્વ જણાવો.
  - (૨) એકમ આયોજનના સોપાનોની ચર્ચા કરો.
  - (૩) સ્વાધ્યાય પદ્ધતિની મર્યાદા જણાવો.
  - (૪) તમને મનગમતા એકમનું વિષયાભિમુખ કરી પાઠ આયોજનના પાંચ પ્રશ્નોની રચના કરો.
  - (૫) ચાર્ટના ઉપયોગો લખો.
  - (૬) રમત દ્વારા સંસ્કૃત શિક્ષણ કેવી રીતે આપશો તે ચર્ચો.
- ૩ નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો : (કોઈ પણ ત્રણ) ૧૫
- (૧) સંસ્કૃત શિક્ષણની સજ્જતા વિશે જણાવો.
  - (૨) આદર્શ વાચનના લક્ષણોની ચર્ચા કરો.
  - (૩) પ્રત્યક્ષ પદ્ધતિ અર્થ-ફાયદા મર્યાદા જણાવો.
  - (૪) ભારતીય ભાષાના વિકાસમાં સંસ્કૃતનું પ્રદાન
- ૪ (અ) નીચેનામાંથી કોઈ એકનો મુદ્દાસર ઉત્તર આપો : ૭
- (૧) ધોરણ - ૯ના પ્રવર્તમાન પાઠ્ય પુસ્તકની સમીક્ષા કરો.
  - (૨) આગમન - નિગમન પદ્ધતિની વિગતે ચર્ચા કરો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નનો વિસ્તૃત ઉત્તર લખો : ૭
- કોઈ એક તાસપાઠનું આયોજન નીચેના મુદ્દાને ધ્યાનમાં રાખીને કરો.
પ્રારંભ, શિક્ષણની પ્રવૃત્તિ, કા.પા.કાર્ય, સ્વાધ્યાય.